

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to
E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

**EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA
LITEWSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY**

DATA: **18 maja 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **40**

**WYPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia zdającego do:

☐	dostosowania zasad oceniania.
--------------------------	----------------------------------

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron.
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać ze słowników językowych.

EMLL-R0-**100**-2205

**1 tema. Remdamiesi pateikta ištrauka suformuluokite problemą ir ją išnagrinėkite.
Remkitės Regimanto Tamošaičio apmąstymais ir kitais kultūros tekstais. Jūsų
rašinio apimtis turi būti ne mažiau negu 300 žodžių.**

Regimantas Tamošaitis

Namai ir benamystė literatūroje

Namai – regis, aktualiausia socialinė ir ekonominė šių dienų žmogaus problema. Šiandien už namus, kurie bent jau Vilniuje kainuoja milijonus, žmogus turi paaukoti beveik visą savo gyvenimą. Tai – fizinė erdvė, būstas, būtina žmogiškosios egzistencijos sąlyga. Turėti namus yra ir būtina, ir gera. Ypač – savo. Kaip dainuodavo „Hiperbolė“: „Gera turėti namus!“ Prie namų ir žolė žalesnė, dainuojama kitoje angliškoje dainoje. Dėl tokios egzistencinės būtinybės namų sąvoka nuo seniausių laikų apaugo simbolinėmis reikšmėmis, tai – vienas svarbiausių kultūros archetipų ir literatūros temų. Todėl namai turi eilę archetipinių, simbolinių, mitologinių, metafizinių ir teologinių konotacijų.

Namai, sakyčiau, yra ne tiek fizinė erdvė, kiek žmogiškųjų santykių kūrimosi vieta. Ne bet kuri buveinė gali būti vadinama namais. Kalėjimo niekaip nepavadinsi namais, nors ten gali būti visi civilizuoti patogumai ir saugaus gyvenimo sąlygos.

Todėl namai pirmiausia yra žmogiškosios prasmės skleidimosi vieta, kur asmuo gali jaustis saugus, laukiamas, mylimas, gerbiamas, kur juo tikima, pasitikima, kur ir jis pats gali realizuoti savo poreikį rūpintis, globoti, mylėti. Kitaip pasakius, namai yra žmogaus prasmės ir vertės vieta. Tai nebe pasaulio reikšmių, bet prasmių laukas, nebe vien faktų, bet ir vertybių vieta – metafizinė žmogiškumo erdvė. Sakyčiau dar taip – apriorinė¹ žmogiškumo kategorija. Be žmogiškų namų nėra žmogaus.

Namuose žmogus gimsta, subręsta, įsimyli, tuokiasi, augina vaikus. Pagaliau ramiai miršta. Namai – gyvybės ratas. Be tikrų namų visi tie žmogiškieji reikalai lyg nereikšmingi, atsitiktiniai. Tarsi jie ir yra, bet kažkokie netvarūs, nepatikimi. Pats žmogus be namų yra nevisavertis.

Be žmogiškų santykių šilumos bet kokie namai yra nieko verti. Vienas mano pažįstamas, mirus jo tėvams, gyvena pats sau vienas dideliame name. Tačiau jo buveinė greičiau primena kapą nei žmogaus namus. Jie šalti ir nejaukūs, laikini kaip bendrabutis, į juos nesinori įžengti.

Didysis archetipų meistras Kristijonas Donelaitis namus taip pat susieja su gyvybės dėsniu – parskridęs gandras su savo gospadine pirmiausia puola rūpintis namais: „Ogi namus naujus, užpernai tikt budavotus, / Rado ant visų kampų permier pagadintus. Todėl tuo abu, kaip reik tikriems gospadoriams, / Vislab vėl taisyt ir provyt sukosi greitai“.

Namų idėja pirmiausia suaugusi su šeimos sąvoka. Taip pat ji turi ir laiko, žmogiškos istorijos matmenį. Namų idėjoje slypi aristokratiškumo, giminės tęstinumo, paveldimumo reikšmė. Elitinėje miesto kultūroje tai herbu paženklinoti kilmingų dinastijų ar giminių namai, tradicinėje kaimo kultūroje šis tęstinumas, giminės reikšmė yra pririšti prie žemės, prie sodybos. Žemaitijoje namai ir vadinami gyvenimu. Šiuolaikinis miesto žmogus tos tradicijos kaip ir nebeturi – nei jis miesto aristokratas, nei savo senolius menantis kaimietis, – jis yra galai žino kas, kažkoks civilizacijos anonimas. Vietoj namų jausenos nešiojasi „egzistencinį nerimą“. Šiuolaikinis žmogus dažniausiai yra lyg ištremtas, lyg išmestas į pasaulį. [...]

¹ Apriorinis – nepriklausantis nuo patyrimo.

Dar yra ir estetiškas namų aspektas. Man, pavyzdžiui, tikri namai visada turėjo būti šalia upės. Lėkštoje lygumoje įsikūrę žmonės, mano nuomone, ir patys lėkšti savo dvasia. [...]

O mano mamai tikri namai būtinai turėjo būti greta miško – be medžio normalaus gyvenimo ji negalėjo net įsivaizduoti. Todėl savo namų aplinką ji pavertė tikromis džiunglėmis – vietoj normalaus daržo buvo pilna visokių nenaudingų, bet užtat gražių medžių: šaltekšniai, ožekšniai, kukmedžiai, klevai, beržai, riešutmedžiai – aibė medžių. Ten būdavo gera. [...]

Kitiems žmogaus namai turi būti susieti su kultūrinėmis vertybėmis, su istorine atmintimi, architektūra. [...]

O mūsų literatūroje namų mitologija turi – ar bent turėjo – stiprias tradicijas.

Pagal: Viktorija Daujotytė, Regimantas Tamošaitis, Arvydas Šliogeris, Vytautas Rubavičius, *Namai ir benamystė literatūroje*, <http://www.tekstai.lt>

2 tema. Interpretuokite ir palyginkite pateiktus eilėraščius. Jūsų rašinio apimtis turi būti ne mažiau negu 300 žodžių.

Justinas Marcinkevičius

Baladė apie koją

Kartą grįžo žmogus iš karo
ir parsinešė didelį randą.
Ir dabar jis nieko nedaro:
ieško kojos – ir jos neranda.

O jo koja kažkur gal šoka,
ir kareivis jai skersgatvy groja.
Žmonės numeta menką varioką
už nepaprastai didelę koją.

Ak, ta koja! Ji viską mokėjo.
Tokią koją nešiot ne gėda.
O svarbiausia – ji ėjo. Ėjo!
Ir kaip visos turėjo pėdą.

Prasiskirkite, žemės klodai,
Paklausykit – kareivis groja:
paprastai, ilgesingai, vienodai.
Ir ne smuiką laiko, o koją.

1962

J. Marcinkevičius, *Raštai*, t. 1, Eilėraščiai, Vilnius 1982, p. 88.

Marcelijus Martinaitis

Pasaulinis skausmas Kukučio nutrauktoje kojoje

– Joje yra kažkas man nesuprantamas,
didesnis už ją pačią:
siekia Australiją, Japoniją,
Antarktidą.
Jos skausmas sugrįžta iš kitos žemės pusės,
aplėkęs visą pasaulį.

Iš medinio ramento šerdies
plinta kažkas japoniškai,
angliškai,
rusiškai, vokiškai...

Tas šaltas, baisus, negyvas
smelkias į valgi,
į drabužius,
į vandenį,
kiaurai grėžias per žemę –
viską apnuodydamas.

Kai kur nors išvažiuoju,
ir tenai randu vis tą patį:
po visą žemę
pasklido
mano nutraukta koja.

Tas baisus,
man nesuprantamas kojoje,
po tolimiausių kraštus
išnešioja skaudėjimą –
lyg pasaulinis karas.
Ir akys nemato,
kur baigiasi koja,
rankos nebesiekia galvos,
o žodžiai pasklinda toliau,
negu galiu juos išgirst:
žodžiai atsiskiria nuo kalbos.

Taip viskas pasikeitė,
sumenko galvojimas,
kad nėr man kur dėtis pasauly
nuo savo nutrauktos kojos.

M. Martinaitis, *Kukučio baladės*, Vilnius 2012, p. 9–10.

Tabełę wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 - 3 - 6 - 9		
	B.	0 - 3 - 6 - 9		
interpretacja porównawcza	A.	0 - 2 - 4 - 6		
	B.	0 - 4 - 8 - 12		
	C.	0 - 2		
	D.	0 - 3 - 6		
	E.	0 - 1 - 2		
	F.	0 - 2 - 4		
	G.	0 - 2 - 4		
	H.	0 - 2 - 4		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

